

Inhoud

Deel 1	Grammaticale vormen	
Les 1	Letter, woord, zin, getal, cijfer	12
Les 2	Zinnen	14
Les 3	Persoonlijke voornaamwoorden (1)	16
Les 4	Hij / het / je / we / ze	18
Herhalingstoets 1		20
Les 5	Werkwoorden	22
Les 6	De persoonsvorm van het werkwoord	24
Les 7	De, het, een	26
Les 8	Het meervoud (op -en, -s of -'s)	28
Herhalingstoets 2		30
Les 9	De spelling van het meervoud	32
Les 10	Voorzetsels (1)	34
Les 11	Het werkwoord 'zijn'	36
Les 12	Bijvoeglijke naamwoorden (1)	38
Herhalingstoets 3		40
Les 13	Vraagwoorden; volgorde	42
Les 14	Het werkwoord 'hebben'	44
Les 15	Vraagzinnen	46
Les 16	Dit / dat; deze / die	48
Herhalingstoets 4		50
Les 17	Niet / geen	52
Les 18	Welk(e); elk(e); ieder(e)	54
Les 19	Bezittelijke voornaamwoorden	56
Les 20	Persoonlijke voornaamwoorden (2)	58
Herhalingstoets 5		60
Les 21	Verkleinwoorden	62
Les 22	Voorzetsels (2)	64
Les 23	Telwoorden	66
Les 24	Maanden en data; brieven	68
Herhalingstoets 6		70
Les 25	Rangtelwoorden; breuken	72
Les 26	Trappen van vergelijking	74
Les 27	Bijvoeglijke naamwoorden (2)	76
Les 28	Onregelmatige werkwoorden	78
Herhalingstoets 7		80

Les 29	Scheidbare werkwoorden	82
Les 30	Werkwoorden met 'te'	84
Les 31	Volgorde	86
Les 32	Voltooide tijd	88
Herhalingstoets 8		90
Les 33	De spelling van het voltooid deelwoord (1)	92
Les 34	De spelling van het voltooid deelwoord (2)	94
Les 35	Onregelmatige voltooide deelwoorden	96
Les 36	Verleden tijd	98
Herhalingstoets 9		100
Les 37	Onregelmatige verleden tijdsvormen	102
Les 38	Vervoeging met 'hebben' of met 'zijn'	104
Les 39	Hebben staan wachten	106
Les 40	Aan het __ zijn; bezig zijn met	108
Herhalingstoets 10		110
Les 41	Gebiedende wijs	112
Les 42	Zich herinneren	114
Les 43	Zichzelf, zelf, elkaar	116
Les 44	Onbepaalde woorden	118
Herhalingstoets 11		120
Les 45	En, maar, want, of	122
Les 46	Omdat, als	124
Les 47	Toen, nadat, voordat, zodat, doordat	126
Les 48	Toen, als, sinds, terwijl, zodra	128
Herhalingstoets 12		130
Les 49	Opdat, hoewel, ofschoon, mits, tenzij	132
Les 50	Vragen of; zeggen dat	134
Les 51	Verbindende bijwoorden	136
Les 52	Die, dat, wie, wat, waar	138
Herhalingstoets 13		140
Deel 2	Gebruik van grammaticale vormen	
Les 53	Het gebruik van verwijswaarden	142
Les 54	Het gebruik van 'er'	144
Les 55	Actieve en passieve vormen	146
Les 56	Het onvoltooid deelwoord	148
Les 57	Het voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord	150
Les 58	Het gebruik van verkleinwoorden	152
Les 59	Bezitsaanduiding	154
Les 60	Het gebruik van de tijdsvormen (1)	156
Les 61	Het gebruik van de tijdsvormen (2)	158
Les 62	Manieren om werkwoorden te gebruiken	160

Les 63	Het gebruik van de gebiedende en de aanvoegende wijs	162
Les 64	Het gebruik van vraagzinnen (1)	164
Les 65	Het gebruik van vraagzinnen (2)	166
Les 66	Werkwoorden met een vast voorzetsel	168
Les 67	Samentrekking	170
Les 68	Beknopte bijzinnen	172
Les 69	Samenstellingen	174
Les 70	Afleidingen	176
Les 71	Verschillende woordsoorten met dezelfde stam	178
Les 72	Het gebruik van het lidwoord	180
Les 73	Modale werkwoorden	182
Les 74	Het gebruik van 'zou' en 'wou'	184
Les 75	Bijwoorden (1)	186
Les 76	Bijwoorden (2)	188
Les 77	Bijwoorden (3)	190
Les 78	Bijwoorden (4)	192

Deel 3 Spelling en leestekens

Les 79	Hoofdletters en punten	196
Les 80	Komma's	197
Les 81	Puntkomma; dubbele punt; vraag- en uitroepetekens	198
Les 82	Aanhalingstekens; haakjes; deelttekens	199
Les 83	Koppeltekens; weglatingsstreepje	200
Les 84	De apostrof	201
Les 85	Meervoudsvormen op -eren en -ien	202
Les 86	Meervoudsvormen op -s, -'s, en -en	203
Les 87	Meervoudsvormen bij woorden die eindigen op -ie, -ik -es, -et en -heid	204
Les 88	Meervoudsvormen op -i, -a en -sen	205

Extra oefeningen		206
-------------------------	--	-----

Bijlagen

1	Onregelmatige werkwoorden	210
2	Werkwoorden met een vast voorzetsel	215
3	Werkwoorden met een prefix	222
4	De meestgebruikte het-woorden	224

Antwoorden

Antwoorden van de oefeningen	228
Antwoorden van de extra oefeningen	250
Antwoorden van de toetsen	251

Les 1 Letter, woord, zin, getal, cijfer

a Alfabet

Een **woord** bestaat uit **letters**.

a, A: **letter**
naam: **woord**

Het Nederlandse alfabet heeft 26 **letters**:

a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y/ij, z.

op de **i** en de **j** staat een **.** (punt)
de **ij** is één letter: **ijs**; de **y** klinkt als een **j** of een **i**: **yoghurt, baby**

Een **zin** bestaat uit **woorden**.

Ik heet Arie: **zin**

b Tellen, cijfers, getallen

Een **getal** bestaat uit **cijfers**.

0 = nul			
1 = een	11 = elf	21 = eenentwintig	40 = veertig
2 = twee	12 = twaalf	22 = tweeëntwintig	50 = vijftig
3 = drie	13 = dertien	23 = drieëntwintig	60 = zestig
4 = vier	14 = veertien	24 = vierentwintig	70 = zeventig
5 = vijf	15 = vijftien	25 = vijfentwintig	80 = tachtig
6 = zes	16 = zestien	26 = zesentwintig	90 = negentig
7 = zeven	17 = zeventien	27 = zevenentwintig	100 = honderd
8 = acht	18 = achttien	28 = achtentwintig	1000 = duizend
9 = negen	19 = negentien	29 = negenentwintig	10.000 = tienduizend
10 = tien	20 = twintig	30 = dertig	100.000 = honderd duizend
			1.000.000 = miljoen
			1.000.000.000 = miljard

Zie ook les 23.

Een zin begint met een
hoofdletter.

Ik heet **Arie**.
I, A: **HOOFDLETTER**

Achter een zin staat een
punt.

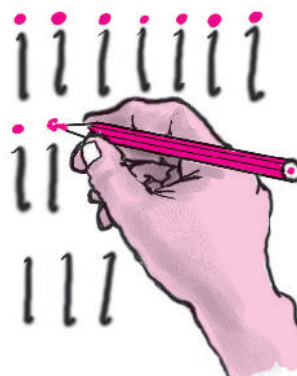
. : **punt**

Hoofdletters:

A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, IJ/Y, Z.

c Idioom

De puntjes op de i zetten.

Oefeningen

1 Omcirkel het goede antwoord. Kies tussen: *letter, woord, zin*.

voorbeeld: m = letter, woord, zin.

1 naam	= letter, woord, zin	5 h	= letter, woord, zin
2 n	= letter, woord, zin	6 Jean	= letter, woord, zin
3 Ik heet Jean.	= letter, woord, zin	7 hoofdletter	= letter, woord, zin
4 heet	= letter, woord, zin	8 l	= letter, woord, zin

2 Hoeveel letters heeft het woord?

1 letter	<u>6</u>	6 alfabet	_____
2 hoofdletter	_____	7 getal	_____
3 dertig	_____	8 honderd	_____
4 zeven	_____	9 zeventien	_____
5 zestien	_____	10 woord	_____

3 Schrijf in letters.

Voorbeeld: 11 - elf

1 12	- _____	5 18	- _____
2 13	- _____	6 30	- _____
3 14	- _____	7 40	- _____
4 15	- _____	8 80	- _____

4 Schrijf in cijfers.

1 achtentwintig	<u>28</u>	5 duizend	_____	8 veertien	_____
2 nul	_____	6 twaalf	_____	9 honderd	_____
3 dertig	_____	7 tweeëntwintig	_____	10 veertig	_____
4 zeventig	_____				

5 Omcirkel het goede antwoord. Kies tussen: *getal, letter, woord*.

1 17	= <u>getal</u> , letter, woord	5 88	= getal, letter, woord
2 m	= getal, letter, woord	6 k	= getal, letter, woord
3 zin	= getal, letter, woord	7 zeggen	= getal, letter, woord
4 23	= getal, letter, woord	8 456	= getal, letter, woord

6 Maak van de letters een woord en begin met de vetgedrukte letter.

1 n. u .p.t.	= _____	4 l. n .u.	= _____
2 f. r .e.i.j.c.	= _____	5 g.e.e. n .n.	= _____
3 f. a .l.a.t.e.b.	= _____		

7 Schrijf de woorden met een hoofdletter.

1 amsterdam	- _____	6 new york	- _____
2 nederland	- _____	7 amerika	- _____
3 europa	- _____	8 hongkong	- _____
4 parijs	- _____	9 china	- _____
5 frankrijk	- _____	10 azië	- _____

Les 2 Zinnen

a Onderwerp/werkwoord

Een zin heeft een **onderwerp**:
Yuri, Jan.

Yuri leert Nederlands.
Jan spreekt Nederlands.

Een zin heeft altijd een **werkwoord**: **leert, spreekt.**

Arie **leert** Nederlands.
Maria **spreekt** Nederlands.

In een *gewone* zin komt eerst het **onderwerp** en daarna het **werkwoord**:

Karel loopt buiten.
Aisha zit binnen.
Piet leest een boek.
Josef kijkt televisie.

In een *vraagzin* komt eerst het **werkwoord** en daarna het **onderwerp**:

Loopt Karel buiten?
Zit Aisha binnen?
Leest Piet een boek?
Kijkt Josef televisie?

Achter een vraagzin komt een
vraagteken: ?

b Hij - zij

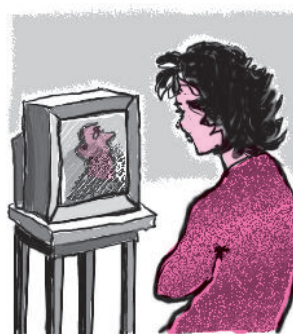
Josef = **hij**

Aisha = **zij**

Josef kijkt televisie.
Hij kijkt televisie.

Aisha kijkt televisie.
Zij kijkt televisie.

Hij en **zij** zijn *persoonlijke voornaamwoorden*.

c Idioom

Hij zit op zijn geld.

Oefeningen

1 Zet een cirkel om het werkwoord.

- 1 Aisha kijkt televisie.
- 2 Piet leest een boek.
- 3 Josef loopt buiten.
- 4 Karel zit binnen.
- 5 Yuri leert Nederlands.

2 Zet een cirkel om het onderwerp.

- 1 Aisha kijkt televisie.
- 2 Piet leest een boek.
- 3 Josef loopt buiten.
- 4 Karel zit binnen.
- 5 Yuri leert Nederlands.

Josef Karel Aisha Piet Yuri Maria

3 Zij of Hij? Vul in.

1 Josef loopt buiten.	_____ loopt buiten.
2 Karel zit binnen.	_____ zit binnen.
3 Aisha kijkt tv.	_____ kijkt tv.
4 Piet leest een boek.	_____ leest een boek.
5 Yuri leert Nederlands.	_____ leert Nederlands.
6 Maria spreekt Nederlands.	_____ spreekt Nederlands.

4 Maak van de woorden een goede zin. Begin met de naam. Denk aan de punt.

- 1 loopt - buiten - Yuri _____
- 2 binnen - Maria - zit _____
- 3 leest - een boek - Piet _____
- 4 Nederlands - leert - Aisha _____
- 5 spreekt - Nederlands - Jan _____

5 Schrijf de zin over. Gebruik een hoofdletter en een punt.

- 1 karel loopt buiten _____
- 2 jan zit binnen _____
- 3 aisha leest een boek _____
- 4 piet kijkt televisie _____
- 5 yuri leert Nederlands _____

6 Maak van de zinnen nu een vraagzin. Denk ook om het vraagteken.

- 1 karel loopt buiten _____
- 2 jan zit binnen _____
- 3 aisha leest een boek _____
- 4 piet kijkt televisie _____
- 5 yuri leert Nederlands _____

Les 3 Persoonlijke voornaamwoorden (1)

a Enkelvoud

Ik heet Henk.

Jij heet Nora.
U heet Jenny.

Hij heet Paolo.

Zij heet Maria.

Personen in het **enkelvoud**:
ik, jij / u, hij, zij.

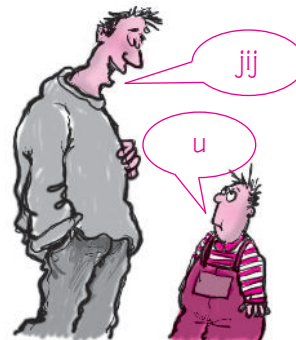
Gebruik van **zij** of **hij**:

- voor vrouwen: **zij**
- voor mannen: **hij**

Gebruik van **u** of **jij**:

- voor kinderen en vrienden: **jij**
- voor volwassenen: **u**

meneer Jansen = u
Piet = jij

b Meervoud

ik en jij: **wij**
ik en hij: **wij**
ik en jij en jij en hij: **wij**

jij en jij en jij: **jullie**
u en u en u: **u**

twee of meer mensen: **zij**
twee of meer kinderen: **zij**

Personen in het **meervoud**:
wij, jullie / u, zij.

c Idioom

Zij zitten met hun handen in het haar.

Oefeningen

1 Vul in: Hij of Zij.

1 : _____ heet Karel

2 : _____ heet Aisha

3 : _____ heet Yuri

4 : _____ heet Jenny

2 Vul in: Hij of Zij.

- 1 Karel kijkt televisie. = _____ kijkt televisie. 4 Aisha loopt buiten. = _____ loopt buiten.
 2 Yuri leest een boek. = _____ leest een boek. 5 Josef leert Nederlands. = _____ leert
 3 Jenny zit binnen. = _____ zit binnen. Nederlands.

3 Maak de zinnen die hierboven staan nu vragend met hij of zij.

- 1 Kijkt hij televisie? _____ 4 _____
 2 _____ 5 _____
 3 _____

4 Kijk naar het plaatje. Vul in en kies uit: ik / jij / hij / zij / wij / jullie / zij.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 Welk persoonswoord is goed? Zet een cirkel om het goede woord.

- 1 Yuri en Karel kijken naar de tv. Zij Hij / Wij kijken naar de tv.
 2 Aisha en ik lopen buiten. Zij / Hij / Wij lopen buiten.
 3 Yuri en jij lezen een boek. Zij / Jullie / Wij lezen een boek.
 4 Karim, Nga en Zeki leren Nederlands. Zij / Wij / Jullie leren Nederlands.
 5 Maria gaat naar huis. Zij / Hij / Wij gaat naar huis.

6 Maak de zinnen van oefening 5 nu vragend met hij of zij.

- 1 Kijken zij naar de tv? _____ 4 _____
 2 _____ 5 _____
 3 _____

7 Vul in. Kies uit: je of u.

1 Hoe heet
 _____ ?

2 Hoe heet
 _____ ?

3 Hoe heet
 _____ ?

Les 4 Hij / het / je / we / ze

a Hij/het

de bus

Het verwijswoord voor dingen is **hij**.

Hij is laat.

de televisie

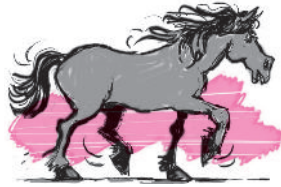
Hij is nieuw.

de klok

Hij is mooi.

het paard

Het verwijswoord voor het-woorden is **het**.

Het draaft.

het boek

Het is dik.

het kind

Het huilt.

b Jij = je, wij = we, zij = ze

jij = je

In plaats van **jij** wordt meestal **je** gebruikt.

Je moet bij de directeur komen!

wij = we

In plaats van **wij** wordt meestal **we** gebruikt.

We leren goed Nederlands.

zij = ze

In plaats van **zij** wordt meestal **ze** gebruikt.

Ze gaan morgen op reis.

c Idioom

Je kunt geen ijzer met handen breken.

Oefeningen

1 Vul het goede verwijfswoord in. Kies tussen: *Hij of Het*.

1 De bus komt eraan. _____ is laat.	6 De baby huilt. _____ heeft honger.
2 Jan komt niet op school. _____ is ziek.	7 Het kind valt. _____ heeft pijn.
3 Het paard loopt op straat. _____ loopt hard.	8 Het boek ligt op tafel. _____ is nieuw.
4 Het pak is zwaar. _____ weegt vier kilo.	9 Josef is niet op school. _____ heeft griep.
5 De winkel is dicht. _____ is niet open.	10 Het raam is open. _____ moet dicht.

2 Kies het goede persoonswoord. Zet er een cirkel om.

- De kinderen spelen buiten. **(Ze)** / We / Je hebben vrij.
- Wat is je naam? Hoe heet je / we / ze?
- Opa en oma komen morgen. Hoe laat komen je / we / ze?
- Stil toch! Je / We / Ze moet niet zo schreeuwen!
- Moeder doet boodschappen. Ze / We / Je koopt rijst en groente.

3 Is het persoonswoord in de tweede zin goed of fout?

1 Moeder wast de lakens. Hij hangt de lakens aan de waslijn.	goed / fout
2 Vader timmert een kast. Hij verft de kast groen.	goed / fout
3 Yuri luistert naar de radio. Jij houdt van muziek.	goed / fout
4 Het kind loopt op straat. Hij speelt met een bal.	goed / fout
5 De baby huilt. Het heeft honger.	goed / fout

4 Verbeter de fouten van oefening 3. Schrijf de zinnen hieronder.

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

5 Kijk naar de plaatjes en maak zinnen van twee woorden. Gebruik een persoonlijk voornaamwoord en kies uit de werkwoorden: *spelen, kijkt, zitten, rijdt, loopt, huilt*.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

Herhalingstoets 1 (Les 1-4)

1 Kies tussen: *letter, woord, zin, cijfer, getal*. Omcirkel het goede antwoord.

- 13 = letter, woord, zin, cijfer, getal.
- 4 = letter, woord, zin, cijfer, getal.
- woord = letter, woord, zin, cijfer, getal.
- w = letter, woord, zin, cijfer, getal.
- de man slaapt = letter, woord, zin, cijfer, getal.

2 Schrijf het getal op.

1 veertien	_____	6 negentien	_____
2 tachtig	_____	7 acht	_____
3 twintig	_____	8 dertig	_____
4 honderd	_____	9 duizend	_____
5 nul	_____	10 twaalf	_____

3 Zet een cirkel om het onderwerp en een streep onder het werkwoord.

- 1 Yuri leest de krant.
- 2 Aisha kijkt televisie.
- 3 Nora leert Nederlands.
- 4 Karel leest een boek.
- 5 Maria spreekt Nederlands.

4 Maak een vraag van de zinnen van oefening 3.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

5 Vul in: *Hij of Zij?*

- 1 Yuri leest de krant. - _____ leest de krant.
- 2 Aisha kijkt televisie. - _____ kijkt televisie.
- 3 Josef leert Nederlands. - _____ leert Nederlands.
- 4 Karel leest een boek. - _____ leest een boek.
- 5 Maria spreekt Nederlands. - _____ spreekt Nederlands.

6 Maak van de woorden een zin. Schrijf de zin op met een hoofdletter en een punt.

1 loopt - karel - buiten

2 een boek - yuri - leest

3 leren - wij - nederlands

4 televisie - kijken - we

5 ze - op reis - gaan

7 Vul het goede persoonswoord in. Kies tussen: je, ze, we, het of hij.

1 De kinderen lopen op straat. _____ gaan naar school.

2 Opa en oma komen morgen. _____ komen met de auto.

3 Vader zit op de bank . _____ leest de krant.

4 Moeder staat in de keuken. _____ kookt het eten.

5 Ssttt! _____ moet niet zo schreeuwen!

6 De bus staat stil. _____ is kapot.

7 Het poesje drinkt melk . _____ heeft honger.

8 Het paard loopt op straat. _____ loopt hard.

9 Oma is oud. _____ is 90 jaar.

10 Het huis is nieuw. _____ is mooi.

8 Schrijf de zinnen over met hoofdletters, punten en vraagtekens.

1 ik heet mohamed - _____

2 zij heet maria - _____

3 hoe heet jij - _____

4 ik leer grammatica - _____

5 leer jij ook grammatica - _____

6 waar woon je - _____

7 ik woon in rotterdam - _____

8 ik ook - _____

